

Beslut

efter kvalitetsgranskning av betygssättning på
högskoleförberedande program vid Aleholm i
Sävsjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av betygssättning på högskoleförberedande program. Syftet är att granska kvaliteten i betygssättningsprocessen med fokus på lärarnas arbete. Kvaliteten bedöms utifrån i vilken utsträckning lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper, baserat på ett brett och varierat underlag.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning fångar läraren ett brett och varierat underlag som grund för betygssättning av elevens kunskaper?
2. I vilken utsträckning gör läraren en allsidig utvärdering av elevens kunskaper vid betygssättning?

För att besvara frågeställningarna granskas betygssättningen i svenska på högskoleförberedande program, med särskild inriktning på Svenska 3. Granskningen fokuserar på betygssättningen 2018 och berör 29 skolenheter med såväl enskilda som kommunala huvudmän. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Aleholm i Sävsjö kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Aleholm den 10 januari 2019. Besöket genomfördes av Tilda Lindell och Charlotte Rudebeck. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört intervjuer med elever, med fyra svensklärare och med rektorn.

Aleholm är en kommunal skolenhet med 350 gymnasieelever. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar fyra lärare i Svenska 3 innevarande läsår, varav samtliga är legitimerade och behöriga att undervisa i svenska i aktuella kurser. Under läsåret 2017-2018 hade två lärare ansvar för betygssättningen i Svenska 3.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte i tillräcklig utsträckning samlar bedömningsunderlag som ger en bred och varierad bild av alla elevers kunskaper i förhållande till syfte, centralt innehåll, kunskapskrav och den undervisning som bedrivits.

Av granskningen framgår att lärarna planerar kursen så att kursens alla delar finns med i undervisningsmoment och bedömningstillfällen, och lärarna stämmer även av mot det centrala innehållet och kunskapskraven för att säkerställa att alla delar finns med. Det varierar dock i vilken utsträckning som lärarna samlar ett brett och varierat underlag för bedömning av alla elevers kunskaper. Till exempel finns det delar av kunskapskraven för vilka det endast ges ett tillfälle att pröva elevernas kunskaper.

Lärarna planerar kursen så att alla delar av kursens innehåll finns med i undervisningsmoment och bedömningstillfällen

I lärarintervjun beskrivs att lärarna för några år sedan tog fram ett gemensamt dokument i ämneslaget över vilka moment som behöver ingå i kursen, utifrån det centrala innehållet. Lärare beskriver att de numera inte använder dokumentet hela tiden eftersom de haft kursen flera gånger, men att de går tillbaka till centralt innehåll för att stämma av så att alla delar av kursen finns med. En lärare uppger till exempel att hen utgår från det centrala innehållet och texterna i kunskapskraven för att se till att hen får med allt. I lärarintervjuerna lyfts vetenskapligt skrivande återkommande fram som ett exempel på hur ämnets syfte är synligt i kursen. En lärare lyfter även fram muntlig kommunikation, och beskriver att målet är att eleverna ska ha utvecklat ett formellt språk, såväl muntligt som skriftligt, så att steget till nästa utbildningsnivå inte blir för stort. I lärarintervjuerna ges inga andra exempel på hur ämnets syfte kopplas till undervisning eller bedömningstillfällen i lärarnas planering av kursen. Av inkommen dokumentation och lärarintervjun framgår vidare att var och en av lärarna utformar sin egen planering för kursen.

De bedömningstillfällen som genomförs ger inte alltid ett brett underlag för bedömning av alla elevers kunskaper

Av granskningen framgår att lärare genomför olika många formella bedömningstillfällen för att samla ett brett underlag för bedömning av elevernas kunskaper inför betygssättningen. Av lärarintervjun framgår att lärare försöker ge eleverna möjlighet att visa sina kunskaper så att de olika delarna av kunskapskraven kan prövas flera gånger. Ett exempel som ges är att elever gör en studieresa under höstterminen som de gör såväl en skriftlig uppgift som en muntlig redovisning utifrån. Tillsammans med det nationella provet ges därmed två tillfällen att pröva elevernas kunskaper avseende skriftlig och muntlig framställning. Lärare beskriver även att de kan ordna ytterligare tillfällen för elever att visa sina kunskaper, till exempel om en elev missat ett tillfälle på grund av sjukdom. Vid behov kan lärarna också ta in bedömningsunderlag från andra kurser. Ett exempel som ges är att det ibland händer att elever som inte klarar det nationella provet kan visa sina kunskaper i vetenskapligt skrivande i sitt gymnasiearbete, och att det är ett underlag som lärarna kan titta på.

Av inkommen dokumentation framgår att en planering av kursen omfattar fem uppgifter utöver det nationella provet: en uppgift om att skriva referat och ett övnings-pm som benämns som icke betygsgrundande, en utredande text i språkhistoria, ett prov på litteratur från modernismen och en översiktlig skriftlig uppgift om att skriva en bokrecension. Av lärarintervju och insänd dokumentation framgår att det endast fanns ett planerat tillfälle att pröva de delar av kunskapskraven som rör litterär analys, och det gjordes i och med den översiktliga skriftliga uppgiften under höstterminen. Av insänd dokumentation framgår också att de delar av kunskapskraven som rör skriftlig framställning inte prövades i någon annan examinationsuppgift utöver det nationella provet.

Lärarna genomför i viss utsträckning bedömningstillfällen som ger ett varierat underlag för bedömning av alla elevers kunskaper

I granskningen ges exempel på att lärare genomför olika skriftliga och muntliga moment som ger en variation i hur eleverna får visa sina kunskaper. Ett exempel är att elever både skriver en individuell rapport och gör en muntlig presentation utifrån en studieresa. Det framgår dock att majoriteten av bedömningstillfällen genomförs i form av skriftliga moment. Till exempel framgår av insänd dokumentation att en planering för kursen omfattar sex uppgifter utöver det nationella provet: en hemuppgift om bildspråk och stilmedel, ett prov på retoriska begrepp, ett prov i språkhistoria, en essä utifrån en roman samt en skriftlig individuell rapport och en muntlig presentation. Utöver de sex

uppgifterna ska eleverna även, enligt uppgift i intervju, ha genomfört ett boksamtal och lämnat in en skriftlig analys av ett tal.

Lärarna samlar underlag och bedömningar under kursens gång

I lärarintervjuer framkommer att lärarna på olika sätt samlar underlag och bedömningar av elevernas visade kunskaper under kursens gång. Lärare beskriver till exempel att de skriver anteckningar på de uppgifter som eleverna lämnar in, och att eleverna får tillbaka uppgifterna med kommentarer. En lärare uppger att hen sparar sina anteckningar och bedömningar under läsårets gång, och flera lärare uppger att de även lägger in kommentarer och bedömningar av uppgifter på skolans digitala lärplattform där eleverna också kan ta del av dem. Av inkommen dokumentation framgår att bedömningarna inkluderar betygsbeteckningar och lärare berättar att de sätter betyg på vissa uppgifter, till exempel på prov och bokrecensioner. Utöver anteckningar uppger lärarna att de använder utskrivna matriser över kunskapskraven för varje elev och gör noteringar i matriserna under kursens gång.

Lärarna utvärderar och reviderar sina bedömningstillfällen

I intervjuer med lärare beskrivs att det finns tillfällen då lärarna diskuterar vilka examinationsuppgifter som de ska ha i kursen. Till exempel beskriver en lärare att de har infört att en bokrecension som eleverna skriver i kursen ska presenteras med ett digitalt hjälpmedel, och att elever i och med presentationen har kunnat visa ytterligare kvaliteter i sitt arbete. Lärare beskriver även att de diskuterar formerna för redovisning med eleverna och att examinationsformerna för vissa moment kan variera. I lärarintervjun framkommer vidare att lärarna inte har identifierat några skillnader i mäns och kvinnors resultat som har påverkat planeringen av kursen, avseende undervisning och bedömningstillfällen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte i tillräcklig utsträckning gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till kunskapskraven.

Av granskningen framgår att lärarna har former för att få överblick över sina bedömningar av elevernas kunskaper genom att de dokumenterar bedömningarna i matriser under läsårets gång. Inför betygssättningen eftersträvar lärarna att göra en helhetsbedömning av elevens kunskaper, och tar hänsyn till underlag från såväl formella som informella bedömningssituationer. Det finns dock en risk att underlag från informella bedömningssituationer inte värderas och vägs in på ett systematiskt och strukturerat sätt, vilket riskerar att medföra att helhetsbedömningen påverkas av ogiltiga aspekter.

Lärarna har former för att överblicka de bedömningar de gör

I lärarintervjun framkommer att lärarna skriver ut matriser över kunskapskraven för varje elev och noterar bedömningar i matrisen under läsårets gång. Markeringarna kan till exempel visa vilka delar av kunskapskraven som prövats i en viss uppgift och vilket kunskapskrav som bedömningen motsvarar. Det förekommer även att lärare använder uppgiftsmatriser för bedömningen av enskilda uppgifter, till exempel beskriver en lärare att hen använder bedömningsmatriser från gamla nationella prov för bedömning av uppgifter. Bedömningarna från uppgiftsmatriserna överförs sedan till en ny matris inför betygssättningen.

Lärarna beskriver hur bedömningsunderlag kan viktas utifrån giltighet och tillförlitlighet inför betygssättningen

I granskningen ges exempel på hur lärarna kan värdera bedömningsunderlagens tillförlitlighet och giltighet inför betygssättningen. Till exempel beskrivs att underlag från

kursens senare del oftast väger tyngre, eftersom det bör ske en progression i elevernas kunskapsutveckling, och att bedömningen av den senaste uppgiften som mätt samma delar av kunskapskraven därmed blir styrande vid betygssättningen. I intervjun framkommer dock att detta inte behöver gälla konsekvent. En lärare exemplifierar med att om eleven får en högre bedömning på den första uppgiften än på den sista så har ju eleven ändå visat att hen har kunskaper motsvarande den högre nivån, och då är det av mindre betydelse när uppgiften gjordes. Ett annat underlag som uppges väga tungt är det nationella provet, vilket lärare motiverar med att det är en bra konstruerad uppgift och ett tillfälle för eleverna att visa att de har nått fram till målen.

Lärarna eftersträvar att göra en helhetsbedömning av elevens kunskaper inför betygssättningen, men det finns en risk att underlag från informella bedömningssituationer utgör en betydande del av underlaget för betygssättning

Av intervjuer med lärare framgår att lärarna i betygssättningen utgår från de matriser över kunskapskraven som de har dokumenterat bedömningar i under kursens gång. I matriserna har lärarna på olika sätt markerat vilka delar som har prövats i olika uppgifter och vilket kunskapskrav som bedömningen motsvarar. I betygssättningen utgår lärarna sedan från hur många bedömningar i matrisen som motsvarar samma kunskapskrav. En lärare beskriver att hen vid själva betygssättningen går tillbaka till centralt innehåll och hur eleverna har presterat på lektioner under kursens gång, eftersom det är helheten som bedöms. I intervjuer beskriver lärare att de delar av kunskapskraven som rör skriftlig framställning väger tungt, och en lärare motiverar det med att det skriftliga utgör en stor del av kursen.

I intervjuer med lärare framkommer att lärarna använder sig av underlag från informella bedömningssituationer i helhetsbedömningen av elevernas kunskaper inför betygssättningen. En lärare beskriver att hen antecknar kontinuerligt under lektioner och att detta underlag vägs in i helheten. I intervjuer kan lärare inte ge någon uppskattning av hur mycket av underlaget för betygssättning som består av annat än bedömningsuppgifter och dokumenterat underlag, men det framgår att det används. Exempel som lärare ger är att de har haft eleverna i tidigare kurser och känner till deras styrkor och utvecklingsområden, eller att läraren har vetskap om att en elev vid vissa tillfällen har uttryckt sig på ett sätt som visat på kunskaper. I intervju gör lärare reflektionen att det kan finnas ett behov av att i högre utsträckning dokumentera när elever, utöver de formella bedömningstillfällena, visar på kunskaper. I elevintervjun uttrycker elever att det inte alltid är tydligt vad betyget i en kurs baseras på, och elever uppfattar att personliga egenskaper kan påverka vilket betyg man får.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte i tillräcklig utsträckning samarbetar inom svenskämnet för att utveckla en samsyn kring bedömning och betygssättning.

Av granskningen framgår att lärarna samverkar regelbundet inom ramen för ett ämneslag i svenska. Lärarnas samverkan kan innefatta diskussioner om planering, men lärarna har kommit överens om att inte ha en mer gemensam planering av kursen. Samtidigt varierar det i vilken utsträckning som lärarna samlar ett brett och varierat underlag för bedömning, och de resultatskillnader som finns i kursen har inte analyserats i någon större utsträckning.

Lärarnas samverkan omfattar i begränsad utsträckning gemensamma diskussioner kring tolkning av styrdokument samt planering av kursen och utformning av bedömningsuppgifter

Av granskningen framgår att lärarna samverkar regelbundet inom ramen för ett ämneslag i svenska, som träffas cirka fyra gånger per termin. I planeringen och genomförandet av

kursen utgår lärarna framför allt från kursens centrala innehåll och kunskapskrav, och det ges inga konkreta exempel på hur ämnets syfte beaktas i planeringen av kursen. I lärarintervjun beskrivs att lärarna för ett antal år sedan tog fram ett gemensamt dokument för vilka moment som behöver finnas med i kursen, utifrån det centrala innehållet. På frågan om det finns något i ämnets syfte som lärarna har diskuterat och som är särskilt synligt i kursen svarar lärare att det är det vetenskapliga skrivandet som verkligen poängteras i kursen, och att det är något som lärarna diskuterar. Av intervjuer med lärare framgår att det förekommer att lärarna diskuterar planering av kursen och om de ska planera kursen mer gemensamt, och att de än så länge har bestämt att de inte samplanerar mer. En lärare beskriver att det finns både för- och nackdelar med att planera mer gemensamt, och exempel på nackdelar är referensmaterial kanske inte räcker till och att elevinflytandet kan minska om man arbetar med samma uppgifter.

Det finns en struktur för lärarnas arbete med sambedömning, men sambedömningen fokuserar framför allt på det nationella provets skriftliga del

Av granskningen framgår att lärarna sambedömer det nationella provets skriftliga del. I lärarintervju beskrivs att nationella provet är avidentifierat vid rättningen, att lärarna inte rättar proven för sina egna elever och att två lärare läser varje elevtext var för sig. Om de två lärarna skulle vara oense i bedömningen av texten får ytterligare en lärare läsa den, och lärarna använder sig även av bedömningsexempel som hör till provet. I lärarintervjun framkommer att sambedömningen av nationella provets muntliga del inte är lika strukturerad som för den skriftliga. En lärare uppger att hen ofta spelar in den muntliga delen på en surfplatta, dels för att kunna titta på elevernas framföranden i efterhand då det är mycket som ska bedömas, dels för att kunna sambedöma momentet med en kollega om det skulle behövas. Utöver det nationella provet kan tillfällen för sambedömning av enskilda elevuppgifter anordnas löpande, då lärare sitter nära varandra och hjälps åt då behov uppstår. En lärare beskriver även att det har förekommit att lärarna kommit överens om att ägna tid åt att titta på elevexempel på en ämneskonferens, och att detta har fungerat som fortbildning för lärarna.

Det saknas en analys av resultat som omfattar relationen mellan resultat på nationellt prov och slutbetyg och könsrelaterade resultatskillnader

I granskningen framkommer att lärarna inte har identifierat några skillnader i mäns och kvinnors resultat som har påverkat lärarnas planering av undervisningen eller utformningen av bedömningstillfällen. Lärare uppger i intervju att de för ett par år sedan hade en diskussion om resultatskillnader utifrån statistik, och att de återkommande pratar mycket om skillnader mellan att läsa på yrkesförberedande och högskoleförberedande program. Av skolenhetens insända dokumentation framgår att år 2018 hade 70,5 procent av kvinnorna och 18,75 procent av männen betyget A eller B i Svenska 3. Motsvarande siffror avseende resultatet på nationella prov samma läsår är 52,9 procent A eller B för kvinnor och 20 procent för män. De tre senaste åren har också andelen kursbetyg i Svenska 3 som avviker minst två betygssteg från resultatet på det nationella provet ökat på skolenheten, från 9 procent vårterminen 2015 till 17 procent vårterminen 2017. I intervjun med rektorn framkommer att det inte har gjorts någon analys av skillnader i resultat mellan kvinnor och män eller relationen mellan resultat på nationella prov och slutbetyg i kursen under det senaste året.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- **Rektorn behöver försäkra sig om att lärarna i tillräcklig utsträckning samlar ett brett och varierat underlag som möjliggör en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till kunskapskraven.**

Skolinspektionen bedömer att rektor behöver försäkra sig om att de bedömningstillfällen som genomförs ger ett brett och varierat underlag som möjliggör en allsidig bedömning av alla elevers kunskaper.

Av granskningen framgår att det varierar i vilken utsträckning som lärarna samlar ett brett och varierat underlag för bedömning av elevernas kunskaper. Det förekommer till exempel att det endast finns ett planerat tillfälle att pröva elevernas kunskaper för de delar av kunskapskraven som rör skriftlig framställning och textnära litterär analys. Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att läraren vid betygssättning ska utvärdera varje elevs kunskaper allsidigt utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs.¹ I Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning förtydligas att för att läraren med säkerhet ska kunna värdera kvaliteten på elevens kunskaper vid betygssättningen, behöver de bedömningssituationer som läraren utformar ge ett tillräckligt brett och varierat underlag.² Genom att samla in bedömningsunderlag med bredd och variation får läraren en god bild av elevens kunskaper, då eleven flera gånger och på olika sätt kan visa kvaliteter i sina kunskaper.

Av granskningen framgår vidare att lärarna framför allt utgår från centralt innehåll och kunskapskrav i planeringen av kursen, och att varje lärare utformar sin egen planering för kursen. I intervju beskrivs att lärarna ibland diskuterar planering i ämneslaget, men att lärarna har bestämt att de inte ska samplanera kursen mer just nu. Av Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning framgår att lärares samsyn har stor betydelse för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg, och att lärares samsyn kring vad som är väsentliga kunskaper i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val.³ En samverkan kring planering, där lärarna får diskutera, jämföra och samarbeta kring hur planeringen av kursen kan utgå från ämnesplanens hela innehåll och hur bedömningstillfällen bör utformas, kan vara ett sätt att utveckla en större bredd och variation i lärarnas bedömningsunderlag. Att utforma bedömningsuppgifter i samarbete med kollegor och sedan sambedöma elevprestationerna är också ett sätt att stärka tillförlitligheten i enskilda bedömningsunderlag.⁴

- **Rektorn behöver försäkra sig om att lärarna i tillräcklig utsträckning samlar ett tillförlitligt och giltigt underlag som möjliggör en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till kunskapskraven.**

Skolinspektionen bedömer att rektor behöver försäkra sig om att de bedömningsunderlag som används i betygssättningen är ändamålsenliga och ger en god bild av elevens aktuella kunskaper. I Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning förtydligas att läraren

¹ Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg

² Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 17

³ Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 21

⁴ Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 33

i den allsidiga utvärderingen av elevens kunskaper inför betygssättningen behöver ta hänsyn till hur giltiga och tillförlitliga olika underlag är.⁵

I lärarintervjuer ges exempel på hur lärare kan värdera bedömningsunderlagens tillförlitlighet och giltighet inför betygssättningen. Granskningen visar dock att det finns en risk att lärarna värderar underlagen olika och att elevers enstaka bästa prestationer blir avgörande för betyget. Det förekommer även att lärare inte i tillräcklig utsträckning samlar ett brett och varierat underlag för bedömning av elevernas kunskaper, vilket kan påverka lärarnas möjligheter att göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper inför betygssättning. Anledningen är att giltigheten och tillförlitligheten i en bedömning ökar ju större och mer varierat underlag läraren har tillgång till, då det ger läraren en bättre bild av elevens kunskaper i förhållande till kunskapskraven.⁶

Av granskningen framgår även att underlag från informella bedömningssituationer ingår i det underlag som lärarna använder för betygssättning. I intervjuer kan lärare inte ge någon uppskattning av hur mycket av underlaget för betygssättning som består av underlag från informella bedömningssituationer, men det framgår att det används. I de allmänna råden förtydligas att även sådant kunnande som eleven kan ha visat vid mer informella bedömningssituationer behöver ingå i underlaget för betygssättning. Samtidigt är det viktigt att läraren vid betygssättningen jämför, analyserar och värderar underlaget på ett strukturerat och systematiskt sätt, för att motverka att ogiltiga aspekter oavsiktligt vägs in i elevens betyg eller att betyget baseras på en subjektiv eller intuitiv bild.⁷

- **Rektorn behöver försäkra sig om att lärarna får möjlighet att tillsammans analysera avvikelsen mellan resultat på nationellt prov och kursbetyg och könsrelaterade resultatskillnader, i syfte att främja likvärdighet i betygssättningen.**

Av granskningen framgår att det finns könsrelaterade resultatskillnader för såväl betyg som resultat på nationella prov i Svenska 3 på skolan. De tre senaste åren har också andelen kursbetyg i Svenska 3 som avviker minst två betygssteg från resultatet på det nationella provet ökat på skolenheten, från 9 procent vårterminen 2015 till 17 procent vårterminen 2017. I lärarintervjun framkommer att lärarna för ett par år sedan hade en diskussion om resultatskillnader utifrån statistik, men att de inte har identifierat några skillnader i mäns och kvinnors resultat som har påverkat planeringen av undervisningen eller utformningen av bedömningstillfällen. I intervjun med rektorn framkommer att det inte har gjorts någon analys av skillnader i resultat mellan kvinnor och män. Det har heller inte gjorts någon analys av relationen mellan resultat på det nationella provet och slutbetyg i kursen det senaste året.

De nationella proven syftar till att stödja betygssättningen⁸, och för att åstadkomma likvärdighet i betygssättning där alla elever bedöms utifrån samma krav är det betydelsefullt att lärare utvecklar kunskap om eventuella skillnader i bedömningar. Genom att analysera avvikelse mellan resultat på nationella prov och betyg kan lärare exempelvis synliggöra om det finns olika tolkningar av kriterier och kravnivåer, eller om det finns andra skäl till avvikelse. När lärare har olika uppfattningar om bedömningar har diskussionerna bäst förutsättningar för att bli produktiva.⁹ Därför kan det vara

⁵ Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 33

⁶ Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 18

⁷ Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning (2018) sid. 33

⁸ Gymnasieförordningen (2010:2039) 8 kap. 3 §

⁹ Skolverket (2013) Sambedömning i skolan. Stödmaterial sid. 25

verkningsfullt om lärarna i sin sambedomning utgår från situationer där de har gjort olika bedömningar, och fokuserar diskussionerna kring dessa exempel.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 december 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena samt vilka effekter det haft för verksamheten.

Redogörelsen skickas via e-post, till *kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:10213) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har utredare och jurist *Charlotte Rudebeck* och projektledare *Karin Lindqvist* deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Gabriel Brandström

Beslutsfattande
Signerat av: Gabriel Brandström

X Tilda Lindell

Föredragande
Signerat av: Tilda Lindell

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/betygssattning-pa-hogskoleforberedande-gymnasieprogram--fokus-pa-svenska/>

Bilaga: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

3 kap. 16 § 1-2 st.

Beslut om betyg

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

8 kap. 2 §

Kunskapskrav ska finnas för betygen A-E.

Kraven för betygen A, C och E ska precisera vilka kunskaper som krävs för respektive betyg. Kunskapskravet för betyget D innebär att kraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kravet för betyget B innebär att även kraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

8 kap. 3 §

Syftet med nationella prov är att stödja betygssättningen.

8 kap. 3 a §

Nationella prov ska användas i de kurser som anges i 3 b §.

När nationella prov används ska eleverna delta i alla delar av proven. Rektorn får besluta att en elev inte behöver delta i ett nationellt prov eller i någon eller några delar av ett sådant prov, om det finns särskilda skäl.

8 kap. 3 b §

Nationella prov ska användas i den högsta avslutande kursen på programmet och, i förekommande fall, inriktningen, i ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk med undantag för kursen svenska 2 eller svenska som andraspråk 2.

Proven ska vara uppdelade i delprov som genomförs på vissa dagar eller under vissa perioder.

2011 års läroplan för gymnasieskolan, Lgy 11, (SKOLFS 2011:144)

Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Kunskaper och lärande

"Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former - såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet - som förutsätter och samspelar med varandra. Undervisningen får inte ensidigt betona den ena eller den andra kunskapsformen."

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

I avsnittet uppställs ett antal riktlinjer och för läraren gäller att denne bl.a. ska

- se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning, och

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg

I detta kapitel anges bland annat riktlinjer för läraren, exempelvis ska läraren redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker. Vidare anges att läraren vid betygssättningen ska

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och
- utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet*

"Betygssättning är beslut som typiskt sett har rättsverkan för eleven. Betygen kan ha en avgörande betydelse för elevens framtid, eftersom de har en direkt koppling till urvals- och behörighetsbestämmelser. Betygssättningen innebär därmed myndighetsutövning. Det är av stor vikt att elever ska känna att de har fått visa sina kunskaper och blivit rättvist bedömda. Att betygen måste vara rättvisa och likvärdiga är därför en självklarhet." (s.297)

"Betyg och bedömning är starkt förknippade med varandra. Bedömning behöver ständigt göras för att utvärdera hur lärandet sker mot uppställda mål och kunskapskrav. Den kunskapssyn som kommer till uttryck i läroplaner och andra styrdokument utgår ifrån att det sker en bedömning som grundar sig på observationer, samtal, elevarbeten, projekt- och grupparbeten samt enskilda uppgifter. Bedömningen syftar till att identifiera elevens kunskaper för att beskriva starka och svaga sidor och ge ett bra underlag för att planera elevens fortsatta utveckling. Betygen ska visa i vilken utsträckning eleven har uppnått de nationellt uppställda kunskapskraven och även visa kvaliteten i kunskaperna. Nationella ämnesprov och andra prov är därvid en del av bedömningsunderlaget." (s.298)